

O B R A Z L O Ź E N J E

ZA DONOŠENJE PRAVILNIKA O MAKSIMALNO DOZVOLJENIM KOLIČINAMA ZA ODREĐENE KONTAMINANTE U HRANI

I. USTAVNO-PRAVNI I ZAKONSKI OSNOV ZA UVOĐENJE PROPISA

Zakonski osnov za donošenje Pravilnika o maksimalno dozvoljenim količinama za određene kontaminante u hrani sadržan je u čl.: 16. i 17. stav 2 i 72. Zakona o hrani („Službeni glasnik BiH“, broj 50/04), te članu 17. Zakona o Savjetu ministara BiH („Službeni glasnik BiH“ br. 30/03, 42/03, 81/06, 76/07, 81/07, 94/07 i 24/08).

II. RAZLOZI ZA UVOĐENJE PROPISA, OBJAŠNJENJE ODABRANE POLITIKE

Agencija za bezbjednost hrane Bosne i Hercegovine formirana je na osnovu Zakona o hrani („Službeni glasnik BiH“, broj 50/04), Odlukom o osnivanju Savjeta ministara, kao samostalna upravna organizacija, autoritet za bezbjednost hrane i hrane za životinje, primjenu međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma iz područja bezbjednosti i kvaliteta hrane obavezujućih za Bosnu i Hercegovinu.

Na prijedlog Agencije, u saradnji sa nadležnim organima entiteta i Brčko distrikta BiH., Savjet ministara BiH donosi provedbene propise kojima se uređuje bezbjednost i kvalitet hrane, radi:

- a) Zaštite potrošača
- b) Omogućavanja potrošačima da izvrše izbor u vezi sa hranom koju upotrebljavaju
- c) Zaštite interesa proizvođača

U Bosni i Hercegovini je trenutno važeći propis Pravilnik o maksimalno dozvoljenim količinama za određene kontaminante u hrani („Službeni glasnik BiH“ br. 68/14; 79/16; 9/17; 84/18). Ovim propisom se utvrđuju maksimalne dozvoljene količine određenih kontaminanata u hrani.

Oblast kontaminanata u hrani u Evropskoj uniji je podložna čestim izmjenama i dopunama legislative, te se nameće potreba i za izmjenama i dopunama zakonodavstva Bosne i Hercegovine.

Potrebno je ponovo izmijeniti maksimalno dozvoljene količine određenih kontaminanata da bi se uzele u obzir nove informacije i razvoj u Codex Alimentariusu. Bitno je radi zaštite javnog zdravlja, zadržati kontaminante na nivoima koji su toksikološki prihvatljivi. S obzirom na nova naučna saznanja, te izmjene u legislativi Evropske unije i zemalja okruženja, a u skladu sa

odredbama Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 11/05, 58/14, 60/14, 50/17, 70/17 i 10/21) urađen je novi propis.

Pravni propis - Pravilnik o maksimalno dozvoljenim količinama kontaminanata u hrani zamjenjuje naprijed navedene pravilnike u vezi sa maksimalnim dozvoljenim količinama određenih kontaminanata u hrani. S ciljem osiguravanja djelotvornijeg funkcionisanja unutrašnjeg tržišta uz istovremeno osiguranje visokog nivoa zaštite ljudskog zdravlja i interesa potrošača, Pravilnik je dopunjen sa odredbama koje se odnose na maksimalne dozvoljene količine za akrilamid, kontaminant nastao u procesu proizvodnje.

Akrilamid je organsko jedinjenje male molekulske mase i visoke rastvorljivosti u vodi koji nastaje iz asparagina i šećera koji su prirodno prisutni u određenoj hrani pri njenoj pripremi na temperaturama većim od 120 °C i uz mali udio vlage. To jedinjenje uglavnom nastaje u pečenoj ili prženoj hrani bogatoj ugljenim hidratima koja u sirovom stanju sadrži njegove prekursore, kao što su žitarice, krompir i zrna kafe.

Ovim Pravilnikom uspostavljaju se mjere za ublažavanje učinaka kojima se utvrđuju koraci u preradi hrane podložne nastajanju akrilamida u hrani i utvrđuju se mjere za smanjenje nivoa akrilamida u toj hrani.

Mjere za ublažavanje učinaka utvrđene ovim Pravilnikom zasnivaju se na postojećim naučnim i tehničkim saznanjima te je dokazano da dovode do nižih koncentracija akrilamida bez nepovoljnog uticaja na kvalitet i mikrobiološku bezbjednost proizvoda.

Donošenjem Pravilnika o maksimalno dozvoljenim količinama kontaminanata u hrani, Bosna i Hercegovina bi pratila legislativu EU i imala usagašene propise iz ove oblasti što bi omogućilo domaćim proizvođačima da imaju ravnopravan tretman na tržištu.

III. PRINCIPI NA KOJIMA JE ZASNOVAN PROPIS

Pravnim propisom – Pravilnikom o maksimalno dozvoljenim količinama određenih kontaminanata u hrani, utvrđene su maksimalno dozvoljene količine određenih kontaminanata u hrani i preuzete su odredbe Uredbe Komisije (EZ) 1881/2006 od 19. decembra 2006., zaključno sa Uredbom Komisije (EU) 2022/617 od 12. aprila 2022. godine, takođe su preuzete i odredbe Uredbe Komisije (EU) 2017/2158 od 20. novembra 2017. o uspostavi mjera za ublažavanje učinaka i nivoa referentnih vrijednosti radi smanjenja prisutnosti akrilamida u hrani, kontaminanta koji je nastao u procesu proizvodnje.

IV. USKLAĐENOST PROPISA KOJA KOJA SE ODNOSI NA OBRADU LIČNIH PODATAKA SA STANDARDIMA ZAŠTITE LIČNIH PODATAKA

Odredbe propisa su usklađene sa Zakonom o zaštiti ličnih podataka („Službeni glasnik BiH“, br. 49/06 i 76/11).

V. USKLAĐENOST PROPISA SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

U pravnom naslijeđu Evropske unije (*acquis communautaire*), predmetna oblast pravnog propisa – Pravilnik o maksimalno dozvoljenim količinama određenih kontaminanata u hrani usklađen je sa sljedećim uredbama:

- 1. Uredbom Komisije (EZ) br. 1881/2006 od 19. decembra 2006. o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina određenih kontaminanata u hrani;**
- 2. Uredbom Komisije (EU) 2017/2158 od 20. novembra 2017. o uspostavi mjera za ublažavanje učinaka i nivoa referentnih vrijednosti radi smanjenja prisutnosti akrilamida u hrani;**
3. Uredbom Komisije (EZ) br. 1126/2007 od 28. septembra 2007. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina određenih kontaminanata u hrani u pogledu toksina plijesni “*Fusarium*” u kukuruзу i proizvodima od kukuruza;
4. Uredbom Komisije (EZ) br. 565/2008 od 18. juna 2008. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina određenih kontaminanata u hrani u pogledu utvrđivanja najvećih dozvoljenih količina za dioksine i PCB-e u ribljoj jetri;
5. Uredbom Komisije (EZ) br. 629/2008 od 2. jula 2008. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina određenih kontaminanata u hrani;
6. Uredbom Komisije (EU) br. 105/2010 od 5. februara 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina određenih kontaminanata u hrani u odnosu na ohratoksin A;
7. Uredbom Komisije (EU) br. 165/2010 od 26. februara 2010. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina određenih kontaminanata u hrani u odnosu na aflatoksine;
8. Uredbom Komisije (EU) br. 420/2011 od 29. aprila 2011. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina određenih kontaminanata u hrani;

9. Uredbom Komisije (EU) br. 835/2011 od 19. avgusta 2011. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina za policiklične aromatične ugljovodonike u hrani;
10. Uredbom Komisije (EU) br. 1258/2011 od 2. decembra 2011. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina za nitrate u hrani;
11. Uredbom Komisije (EU) br. 1259/2011 od 2. decembra 2011. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina dioksina, dioksinima sličnih PCB-a i PCB-a koji nisu slični dioksinima u hrani;
12. Uredbom Komisije (EU) br. 594/2012 od 5. jula 2012. o izmjeni Uredbe (EZ) 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina kontaminanata okratoksina A, PCB-a koji nisu slični dioksinu i melamina u hrani;
13. Uredbom Komisije (EU) br. 1058/2012 od 12. novembra 2012. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najveće dozvoljene količine aflatoksina u suhim smokvama;
14. Uredbom Komisije (EU) br. 1067/2013 od 30. oktobra 2013. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 s obzirom na najveće dozvoljene količine dioksina, dioksinima sličnih PCB-ova i PCB-ova koji nisu slični dioksinima u jetrama kopnenih životinja;
15. Uredbom Komisije (EU) br. 212/2014 od 6. marta 2014. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 s obzirom na najveće dozvoljene količine kontaminanta citrinina u dodacima ishrani na osnovi riže fermentisane crvenim kvascem "*Monascus purpureus*";
16. Uredbom Komisije (EU) br. 488/2014 od 12. maja 2014. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina kadmijuma u hrani;
17. Uredbom Komisije (EU) br. 696/2014 od 24. juna 2014. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najveće dozvoljene količine eruka kiseline u biljnim uljima i mastima te hrani koja sadrži biljna ulja i masti;
18. Uredbom Komisije (EU) br. 1327/2014 od 12. decembra 2014. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najveće dozvoljene količine policikličnih aromatičnih ugljovodonika (PAH) u tradicionalnom dimljenom mesu i mesnim proizvodima i tradicionalnoj dimljenoj ribi i proizvodima ribarstva;
19. Uredbom Komisije (EU) br. 2015/704 od 30. aprila 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina PCB-ova koji nisu slični dioksinima u divlje ulovljenom psu kostelju piknjavcu (*Squalus acanthias*);

20. Uredbom Komisije (EU) br. 2015/1005 od 25. juna 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina olova u određenoj hrani;
21. Uredbom Komisije (EU) br. 2015/1006 od 25. juna 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina neorganskog arsena u hrani;
22. Uredbom Komisije (EU) br. 2015/1125 od 10. jula 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina za policiklične aromatične ugljovodonike u "Katsuo**bu**shiju" (sušeni bonito) i određenoj dimljenoj baltičkoj haringi;
23. Uredbom Komisije (EU) 2015/1137 od 13. jula 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najveće dozvoljene količine ohratoksina A u začinima *Capsicum* spp.;
24. Uredbom Komisije (EU) 2015/1933 od 27. oktobra 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina policikličnih aromatičnih ugljovodonika u vlaknima kakaa, čipsu od banane, dodacima ishrani, sušenom začinskom bilju i sušenim začinima;
25. Uredbom Komisije (EU) 2015/1940 od 28. oktobra 2015. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina sklerocija glavice raži na određenim neprerađenim žitaricama te odredaba o praćenju i izvještavanju;
26. Uredbom Komisije (EU) 2016/239 od 19. februara 2016. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina tropskih alkaloida u određenoj hrani na bazi žitarica za dojenčad i malu djecu;
27. Uredbom Komisije (EU) 2017/1237 od 7. jula 2017. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najveće dozvoljene količine cijanovodonične kiseline u neprerađenim cijelim, mrvljenim, mljevenim, gnječnim i sjeckanim jezgrama kajsije stavljenim na tržište za krajnjeg potrošača;
28. Uredbom Komisije (EU) 2018/290 od 26. februara 2018. o izmjeni Uredbe (EZ) 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina glicidil estera masnih kiselina u biljnim uljima i masti, početnoj hrani za dojenčad, prelaznoj hrani za dojenčad i hrani za posebne medicinske potrebe namijenjenoj dojenčadi i maloj djeci;
29. Uredbom Komisije (EU) 2019/1870 od 7. novembra 2019. o izmjeni i ispravki Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najveće dozvoljene količine eruka kiseline i cijanovodonične kiseline u određenoj hrani;

30. Uredbom Komisije (EU) 2019/1901 od 7. novembra 2019. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina citrinina u dodacima ishrani na osnovi riže fermentisane crvenim kvascem *Monascus purpureus*;
31. Uredbom Komisije (EU) 2020/685 od 20. maja 2020. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina perhlorata u određenoj hrani;
32. Uredbom Komisije (EU) 2020/1255 od 7. septembra 2020. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina policikličnih aromatičnih ugljovodonika (PAH) u tradicionalno dimljenom mesu i dimljenim mesnim proizvodima te tradicionalno dimljenoj ribi i dimljenim proizvodima ribarstva te o utvrđivanju najveće dozvoljene količine PAH-ova u prahovima od hrane biljnog porijekla koji se koriste u proizvodnji pica;
33. Uredbom Komisije (EU) 2020/1322 od 23. septembra 2020. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina 3-monohlorpropandiola (3-MCPD), estera masnih kiselina 3-MCPD-a i glicidil estera masnih kiselina u određenoj hrani;
34. Uredbom komisije (EU) 2020/2040 od 11. decembra 2020. o izmjeni Uredbe (EZ) br.1881/2006 o utvrđivanju najvećih dozvoljenih količina pirolizidinskih alkaloida u određenoj hrani;
35. Uredbom Komisije (EU) 2021/1317 od 9. avgusta 2021. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina olova u određenoj hrani;
36. Uredbom Komisije (EU) 2021/1323 od 10. avgusta 2021. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina kadmijuma u određenoj hrani;
37. Uredbom Komisije (EU) 2021/1408 od 27. avgusta 2021. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina tropanskih alkaloida u određenoj hrani;
38. Uredbom Komisije (EU) 2021/2142 od 3. decembra 2021. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina alkaloida opijuma u određenoj hrani;
39. Uredbom Komisije (EU) 2022/617 od 12. aprila 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1881/2006 u pogledu najvećih dozvoljenih količina žive u ribama i soli.

VI. SPROVEDBENI MEHANIZMI I NAČIN OSIGURAVANJA POŠTOVANJA PROPISA

Službena kontrola i inspeksijski nadzor će se provoditi na način kako je to propisano važećim zakonskim i podzakonskim propisima.

VII. OBRAZLOŽENJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE PROPISA I FINANSIJSKE EFEKTE ZAKONA

Za primjenu odredbi ovog Pravilnika nije potrebno osigurati dodatna sredstva u budžetu Bosne i Hercegovine.

VIII. OBRAZLOŽENJE MOGUĆIH EKONOMSKIH, SOCIJALNIH I OKOLINSKIH UTICAJA PROPISA

Razlike između propisa u Bosni i Hercegovini, kao i propisa koji su na snazi u zemljama iz okruženja i zemljama Evropske unije a koje se odnose na maksimalno dozvoljene količine određenih kontaminanata u hrani, predstavljaju prepreku za slobodno kretanje hrane te tako stvaraju nejednake uslove na tržištu te na taj način imaju direktan uticaj na funkcionisanje tržišta. Naprijed navedeno predstavlja problem subjektima u poslovanju sa hranom koji hranu proizvode, uvoze i stavljaju na tržište u Bosni i Hercegovini. Zbog toga je neophodno donijeti propis kojim bi se maksimalno dozvoljene količine određenih kontaminanata u hrani utvrdile na najnižem nivou koji je razumno ostvariv (ALARA), uzimajući u obzir održavanje visokog nivoa zaštite javnog zdravlja.

IX. OPIS KONSULTACIJA VOĐENIH U PROCESU IZRADE PROPISA

U skladu sa članom 17. Pravila za konsultacije u izradi pravnih propisa, („Službeni glasnik BiH“, broj 05/17) i odredbama Jedinstvenih pravila za izradu pravnih propisa u institucijama Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 11/05, 58/14, 60/14, 50/17, 70/17 i 10/21):

- Obavještanje i objavljivanje Prijedloga propisa na internet stranici Agencije za bezbjednost hrane BiH, u dijelu koji se odnosi na javne konsultacije;
- Direktno dostavljanje Prijedloga propisa na komentare i mišljenja nadležnim organima Bosne i Hercegovine, entiteta i Brčko distrikta Bosne i Hercegovine;
- Stavljanje na web portal e-Konsultacije.

X. RASPORED EVENTUALNOG PONOVRNOG PREISPITIVANJA UVEDENOG PROPISA

U skladu sa nastalim izmjenama i dopunama legislative EU sa kojom je vršeno usklađivanje, te na osnovu stečenih iskustava kroz primjenu propisa i u skladu sa nastalim potrebama.